

mere sammensatte partier som Rezia og Almansaris med held, selv om begges skikkelser sandsynligvis vil vinde i dybde efter sceniske opførelser.

Til udgivelsen hører et fremragende led-sagehæfte med teksten og udførlige regianvisninger på dansk, engelsk og tysk. Operaens baggrund belyses dels ved en kronologisk skitse til Kunzens biografi og dels ved to udførlige, reelt oplysende artikler, Heinrich W. Schwabs om selve operaen og Ole Kongsteds om Holger-fejden – sådan skal det gøres! Schwab får i en parentes gjort opmærksom på, at Kunzens partitur endnu ikke foreligger trykt. Et pålideligt trykt nodemateriale er afgørende for operaens videre udbredelse og burde nu være en påtrængende opgave. Desuden er nysgerrigheden efter at høre Kunzens og Baggesens anden store opera *Erik Ejegod* fra 1798 også voldsomt skærpet.

Peter Woetmann Christoffersen

Vagn Holmboe: *Symfoni nr. 1-13, Sinfonia in memoriam. Aarhus Symfoniorkester, Den Jyske Operas Kor, Mogens Dahl (korleder), Owain Arwel Hughes (dirigent)*. BIS-CD 572, 573, 605, 618, 695, 728. (6 cd'er).

Da Knudåge Riisager i 1940 i *Dansk Musik-tidsskrift* skrev sin berømte artikel med titlen „Symfonien er død – musikken leve!“, blev han i det følgende nummer af tidsskriftet kraftigt imødegået af Vagn Holmboe, og det blev også netop Holmboe, der med størst eftertryk skulle vise, at symfonigenren stadig kunne udfordre danske komponister. Nu foreligger Holmboes store symfoniproduktion indspillet på cd, hvilket er glædeligt og yderst fortjenstfuldt. Ud over de 13 nummererede symfonier, som er blevet til i perioden 1935-94, har Holmboe komponeret fire symfonier for stort orkester: dels tre tidlige fra årene 1927-33, dels *Sinfonia in memoriam* fra 1954-55. Dette sidste værk er medtaget i den nye pladeudgivelse.

Medens storstedelen af Holmboes store strygekvartetproduktion længe har været tilgængelig på grammofonplade, har kun ganske få af symfonierne, nemlig nr. 7, 8 og 10, opnået en plads i pladekatalogerne. Det kan for så vidt undre, når det tages i betragtning, at Holmboe

tidligt høstede anerkendelse som sin generations betydeligste danske symfoniker endog med en meget stor anseelse også uden for landets grænser. Da ligeledes kun et fåtal af symfonierne er trykt, har vi med det nye pladesæt, indspillet 1992-96, for første gang muligheden for at danne os et samlet overblik over dette monumentale *oeuvre*.

Og monumentalt er det. En gennemlytning af de seks plader vil uden tvivl fylde de fleste lyttere med en dyb respekt for den kompromisløse og stærkt originale linie, Holmboe tidligt valgte at følge. At Vagn Holmboe allerede i den 2. symfoni fra 1938-39 er „sig selv lig“ i en grad, så de følgende værker i genren nærmest synes foregribet her, er en af de forunderlige erkendelser, disse plader byder den opmærksomme lytter.

Den 1. symfoni (1935) er for kammerorkester og bærer med sin folkemusikprægede melodik og sin fremtrædende dyrkelse af det rytmiske element tydeligt vidnesbyrd om den unge Holmboes fascination af Kodály, Bartók og Stravinsky. Owain Arwel Hughes giver dette værk en spændstig og klart formuleret opførelse med velgørende spilleglæde i de burleske afsnit. Det veloplagte orkesterspil præger i øvrigt alle pladerne. Med den 2. symfoni (1938-39) slog Holmboe for alvor sit navn fast, og det er næppe for meget sagt, at dette voldsomme og bredt anlagte værk er pladesættets store sensation. Det må forekomme komplet uforståeligt, at et sådant værk ikke for længst er blevet indlemmet i repertoireet. I Århus Symfoniorkester og Hughes' opførelse fremstår det med en udtrykskraft og symfonisk bredde, som allerede i samtiden vakte opmærksomhed. Optagelsen realiserer uden problemer såvel de store dynamiske udsving som de fremtrædende soli. Ligesom de to nævnte symfonier har den 3., *Sinfonia rustica* (1941), kun været spillet få gange i de seneste årtier. Skønt den i ydersatserne har et festligt, diverterende præg, hviler der over mellemsatsen en skæbnsvanger stemning, som varsler flere af de følgende symfoniers delvis dystre grundkarakter. Både den 4. symfoni, *Sinfonia sacra* (1941, 1945), og den 5. (1944) er stærkt præget af besættelsesstiden. Sammenligner man Hughes' fortolkning af den 4. symfoni med en optagelse fra 1975 med Herbert Blomstedt, Radiosymfoniorkestret og Radiokoret (upubliceret), viser der sig overraskende forskelle i spilletid især i de to første satser: Blomstedt 8:57 og 8:02,

Hughes 6:33 og 6:55. Det hurtige og fremadrettede er karakteristisk for Hughes, men i denne symfonis andensats går en del af den knugende stemning tabt i det opskruede tempo. I den 5. og særligt 6. symfoni (1947) formår Hughes derimod at formidle de lyriske kvaliteter, som findes i disse overvejende alvorlige og strenge værker. 6. symfonis anden del får hos Hughes en ilter udførelse, som fastholdes fint i optagelsen.

Den 7. symfoni (1950), der nok er komponistens hyppigst spillede, foreligger i en gramfonindspilning med Radiosymfoniorkestret og John Frandsen (DMA 018). Ligesom Nicolai Malko i den upublicerede optagelse fra uropførelsen i 1951 foretrækker Hughes en hurtig puls, hvorimod Frandsen lader symfonien folde sig bredere ud ved bl.a. at betone det klanglige aspekt. Ingen af de to nye eller nyere indspilninger når dog Malkos i dens overordentlig dynamiske og spirituelle anlæg. Anderledes forholder det sig med Symfoni nr. 8, *Sinfonia boreale* (1951), som i Jerzy Semkow og Det Kgl. Kapels gramfonindspilning (EMI 2903161) fremstår med et noget vagt udtryk. Hos Hughes og Århus Symfoniorkester bliver denne symfoni til et kraftfuldt billede på det nordiske med voldsomme udladninger i messing og slagtojs og et stærkt bid i det rytmiske. Med den unummererede *Sinfonia in memoriam* (1954), skrevet til tiåret for besættelsens ophør og oprindelig benævnt nr. 9, afsluttede Holmboe første del af sin symfonirække.

Der skulle gå 14 år, før Symfoni nr. 9 forelå. Dette stærkt nuancerede værks klangskønhed og latente styrke forløses smukt i Hughes' tolkning. Efter denne symfoni fulgte med relativt få års mellemrum symfonierne nr. 10 (1970-71), nr. 11 (1980), nr. 12 (1988) og nr. 13 (1994). Sammenligner man Sixten Ehrling og Göteborgs Symfoniorkesters indspilning af nr. 10 (Caprice CAP 1116) med den nytilkomne, kan man hos Ehrling konstatere en større beherskelse af det storformale, de dynamiske linier og den rytmiske smidighed – det høres f.eks. i den gigantiske opbygning af kulminationen i anden sats – men Hughes formår dog også her at redegøre overbevisende for værkets struktur og lade musikkens stærke iboende kraft komme frem. Når man stiller den upublicerede optagelse fra Yuri Ahronovitch og Radiosymfoniorkestrets uropførelse (1982) af den 11. symfoni over for Hughes', tegner den sidstes profil sig med stor tydelighed. Hvor Ahronovitch dispo-

nerer sin opførelse på grundlag af værkets subtile klangnuancer og flere steder statiske virkning, lader Hughes permanent det rytmiske være drivkraften med en noget prosaisk virkning til følge. Varighederne – hhv. lidt over 27 min. og 20:21 – taler deres eget klare sprog. Symfonierne nr. 12 og 13 føres fint frem på det nye sæt. Man må her forbaves over den alderende komponists evne til stadig fornyelse; selv disse sene værker åbner for nye perspektiver i det holmboeske landskab.

Pladernes tekniske kvalitet er i mange henseender upåklagelig. Dog kunne man sine steder have ønsket sig et mindre analyserende, instrumentspottende klangbillede, som tilmed for ofte afføder en skarphed i gengivelsen. De ledsagende booklets, som rummer fyldige beskrivelser af værkerne og de optrædende, prydes af Meta May Holmboes smukke naturfotografier.

Claus Røllum-Larsen

Kenneth Krak, Arne Ryge Petersen, Esben Wolf & Anders Christensen: Læsø – dans & musik. Folkemusikbusringen, Århus 1995. 184 s. Ill.

Noder. ISBN 87-89444-10-8.

Traditionel musik fra Læsø. Forlaget Kragens & Folkemusikbusringen CD DFS 5/FHMR 9501. (1 cd).

Evald Thomsen: Så nemt er dét! Folkemusikbusringen, Århus 1994. 104 s. Ill. Noder. ISBN 87-89444-08-6.

Evald Thomsen: Lydbilleder. Folkemusikbusringen OTR-CD 1015. (1 cd).

Læsø och Evald Thomsen är två centrala begrepp i dansk folkmusik – båda finns nu dokumenterade i bok- och CD-form. Læsø är för dansk folkmusik något av vad Telemark är för norsk, Dalarna för svensk, Karelen för finsk eller varför inte Galway för irländsk och Szék för ungersk. Det är till platser som dessa folkmusiksamlarna helst dragit, och efter dem alla folkmusikintresserade. Det är platser vars musiktraditioner blivit närapå nationella ideal, fastän de på många sätt är otypiska.

Evald Thomsen personifierade i flera decennier dansk spelmansmusik i en vid omvärld. Det är inte för mycket sagt att han till och med personifierade dansket. Med sitt medryckande spel, sin okuvliga spelglädje och sin ständiga